

Ako sa mali počas pandémie učiteľky a učitelia

Anotácia: Pandémia COVID-19 negatívne ovplyvnila duševné zdravie a pracovnú pohodu učiteliek a učiteľov. Zároveň zviditeľnila, že na zabezpečovanie psychickej a pracovnej podpory vyučujúcich chýba systémová podpora. Téma prežívania a postavenia učiteliek a učiteľov sa v konečnom dôsledku dotýka aj žiactva a kvality jeho vzdelávania, preto by mala byť súčasťou vyučovacieho procesu.

Ciele: Žiačky a žiaci sa oboznámia s tým, ako

- analyzovať situáciu učiteliek a učiteľov počas pandémie,
- navrhovať riešenia na zníženie negatívneho vplyvu pandémie na vyučujúcich.

Odporúčaný vek: 15 – 19 rokov (SŠ)

Odporúčaný predmet: občianska náuka, etická výchova

Dĺžka: 45 minút

Pomôcky: predmet alebo fotografia vystihujúce náročnosť pedagogickej práce počas dištančnej výučby, papier alebo zošit, písacie potreby, tabuľa alebo flipchart, vytlačené podklady z prílohy (počet závisí od počtu skupín, ktoré vytvoríte), veľké papiere na tvorbu posterov (počet závisí od počtu skupín, ktoré vytvoríte), fixky

Postup:

1. Uvedenie do témy (8 minút)

- a. Prineste do triedy jeden predmet alebo fotografiu, ktorá najlepšie vystihuje náročnosť pedagogickej práce počas dištančnej výučby. Môže ísť o predmet, ktorý súvisí so zabezpečením samotnej dištančnej výučby (napríklad váš starý počítač) alebo so zosúladovaním dištančnej výučby a rodinného života (napríklad fotografia vášho dieťaťa, predmet súvisiaci so starostlivosťou o domácnosť a podobne).
- b. Ukážte predmet alebo fotografiu žiakom a žiačkam a vyzvite ich, aby skúsili uhádnu, čomu sa na dnešnej vyučovacej hodine budete venovať: *Dnes som vám priniesla/priniesol ukázať jeden môj osobný predmet (alebo fotografiu), pretože dobre vystihuje problém, ktorým sa dnes budeme zaoberať. Skúste uhádnuť, o aký problém by mohlo ísť. Povedzte bez váhania čokoľvek, čo vám v súvislosti s týmto predmetom (alebo fotografiou) napadne.*
- c. Odpovede zapisujte na tabuľu alebo flipchart.
- d. Po tom, čo sa nápady vyčerpajú, im stručne povedzte, ako predmet (alebo fotografia) súvisí s témou vyučovacej hodiny: *1. Priniesla/priniesol som vám ukázať svoj starý počítač, ktorý mi slúžil na výučbu počas pandémie. Niekedy trvalo niekoľko minút, kým sa zapol. Kamera bola nekvalitná a počítač sa občas zasekol. 2. Priniesla/priniesol som vám ukázať fotku svojej dcéry, ktorá je štvrtáčka na základnej škole. Počas pandémie sa neraz stalo, že som musela/musel prerušiť vyučovanie a ísť jej pomôcť s jej vyučovaním online. Pandémia odhalila alebo zvýraznila aj mnohé iné ťažkosti, s ktorými musia učiteľky a učitelia zápasiť. Preto dnes budeme skúmať, ako vyučujúci zvládali výučbu počas pandémie a ako na nich pandémia doláhla.*

2. Práca s materiálmi (15 minút)

- Rozdelte žiactvo na párny počet skupín tak, aby v každej skupine boli po troch, maximálne po štyroch.
- Jednej polovici skupín dajte podklad č. 1 a druhej polovici podklad č. 2. Každá skupina teda bude mať jeden podklad (buď č. 1, alebo č. 2). Podklady sa nachádzajú v prílohe.
- Dajte inštrukcie: *Každá skupina dostala jeden podklad – buď graf, alebo text. Prečítajte si inštrukcie a zapíšte si odpovede na položené otázky. Ide o to, aby ste si preštudovali materiály a na základe nich i vzájomnej diskusie písomne zaznamenali, čo vyplýva z podkladov. Na základe týchto zistení sa zamyslíte na možnými negatívnymi dôsledkami, ktoré z nich vyplývajú. Nakoniec skúste navrhnúť, čo by mali zodpovední ľudia alebo inštitúcie robiť, aby sa tieto možné negatívne dôsledky zredukovali. Všetky údaje a výpovede, s ktorými budete pracovať, sú skutočné.*
- Žiaci a žiačky samostatne pracujú s podkladmi. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.
- Po skončení samostatnej práce pridajte vysvetlenie, aby ste predišli posilňovaniu rodových stereotypov: *Skupiny, ktoré pracovali s textom, si určite všimli, že všetky výpovede pochádzajú od žien. Vyplýva to najmä zo skutočnosti, že ženy dodnes vykonávajú väčšinu prác v domácnosti, čo dokazujú aj medzinárodné výskumy. To však neznamená, že učitelia – muži zvládali vyučovanie počas pandémie bez ťažkostí. Mnohí z nich riešili rovnaké problémy ako učiteľky.*

3. Tvorba posterov (12 minút)

- Z pôvodných skupín vytvorte väčšie skupiny tak, že vždy spojíte jednu skupinu pracujúcu s pokladom č. 1 s jednou skupinou pracujúcou s podkladom č. 2.
- Dajte žiactvu inštrukcie: *Vytvorte poster, ktorý bude obsahovať vaše spoločné odpovede na tri položené otázky. Aké sú hlavné zistenia a ich možné negatívne dôsledky a čo navrhujete robiť. Skúste dospieť k spoločným výsledkom, ktoré sa opierajú o údaje z grafu a výpovedí jednotlivých učiteľiek.*
- Žiačky a žiaci samostatne pracujú na tvorbe posterov. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.

4. Prezentácia posterov a reflexia (10 minút)

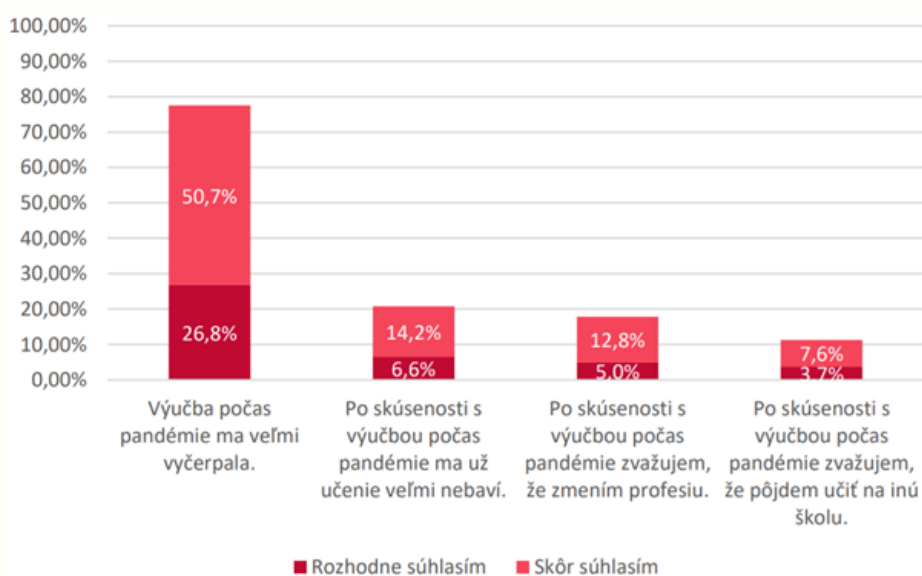
- Každá skupina si vyberie jedného hovorcu alebo hovorkyňu, ktorá odprezentuje poster. Stručne predstaví hlavné zistenia, možné negatívne dôsledky a návrhy, čo treba robiť.
- Ak vyjde čas, po každej prezentácii nasleduje stručná diskusia a komentáre zo strany ostatných žiakov a žiačok. Diskusia môže byť aj súčasťou ďalšej vyučovacej hodiny.

Príloha

Podklad č. 1 (graf)

Nižšie sa nachádza graf, ktorý znázorňuje, do akej miery učiteľky a učelia druhého stupňa základnej školy súhlasili s uvedenými výroky o výučbe počas pandémie. Na základe grafu a vzájomnej diskusie zapíšte odpovede na nasledujúce otázky:

1. Aké základné zistenia z grafu vyplývajú?
2. Aké sú možné negatívne dôsledky, ktoré vyplývajú zo zistení?
3. Čo navrhujete, aby zodpovedné osoby alebo inštitúcie (štát, ministerstvo školstva, vedenie školy alebo ktokoľvek iný) urobili, aby sa zredukovali možné negatívne dôsledky?

Zdroj: [Centrum vzdelávacích analýz](#)

Podklad č. 2 (text)

Nižšie nájdete výpovede troch učiteliek o tom, ako zvládali dištančnú výučbu počas pandémie. Na základe týchto výpovedí a vzájomnej diskusie zapíšete odpovede na nasledujúce otázky:

1. **Aké základné zistenia z výpovedí vyplývajú?**
2. **Aké sú možné negatívne dôsledky, ktoré vyplývajú zo zistení?**
3. **Čo navrhujete, aby zodpovedné osoby alebo inštitúcie (štát, ministerstvo školstva, vedenie školy alebo ktokoľvek iný) urobili, aby sa zredukovali možné negatívne dôsledky?**

Daniela, učiteľka 4. ročníka základnej školy

Myslím si, že je to náročné z každej strany. Z môjho pohľadu je to riadna makačka. Mám doma ešte 2,5-ročnú dcérku, ktorá teraz dva týždne v kuse horúčkovala. Riešila som prípravy aj som sa snažila online učiť. Ráno ju na chvíľu posadím k rozprávke, aby vydržala, kým ja online vyučujem. Potom sa spolu pohráme a zase sa idem venovať chystaniu materiálov na ďalší deň. Večer, keď všetci spia, si sadnem ešte k počítaču a veľakrát opravujem, prípadne kontrolujem. Takže je to niekedy riadny záber. Ale na druhej strane musím povedať, že mám úžasné deti, ktoré si plnia svoje povinnosti, stále sú pripravené.

Anna, učiteľka 5., 6., 7. a 9. ročníka základnej školy

Som učiteľkou druhého stupňa, učím matematiku Hejného metódou a anglický jazyk. Oba predmety sa určite lepšie učia prezenčne, najmä kvôli skupinovej práci, celkovej interakcii a podobne. Ale dá sa to zvládnuť aj online, nestážujem sa. Len je to dosť komplikované. Nakoľko mám doma svoje tri deti, škôlkarku a dve školopovinné deti, ktoré majú tiež online rozvrh, potrebujeme sa zladit' dohromady. Techniku máme staršiu, sem-tam vypadne počítač, reštartuje sa a podobne. Žiaci sú ale disciplinovaní, pripájajú sa úplne všetci. Pre mňa je najťažšie kontrolovať zadania. Musím každú správu otvoriť, detailne odpísať, kde boli nedostatky, motivovať žiakov k zlepšeniu. Zaberá mi to veľa času na úkor vlastnej rodiny.

Zdieľam názor, že rodičia sa všade sťažujú a majú pocit, že my učelia nič nerobíme. Na to, aby som odučila online hodinu, potrebujem však samozrejme prípravu. Tvoriť interaktívne hry, naučiť sa pracovať s programami. Nás sa nikto nepýtal, či to vieme, chceme a stíhame. Na internete je množstvo nápadov, ale nájsť si ich a upraviť pre svoje potreby, to sú hodiny času. Popri tom variť, starať sa o domácnosť, ľudia si neuvedomujú, že keď chodia do práce, všetci sa stravujú tam, doma sa toľko nerozhádže. Teraz je potrebné doma denne variť, s deťmi ísť aj von, lebo aj pre nich nie je zdravé byť stále vnútri medzi štyrmi stenami. K tomu starostlivosť napríklad o starších členov rodiny. Môj osemhodinový pracovný čas sa z polovice realizuje po nociach. Nestážujem sa, len konštatujem fakty.

Michaela, učiteľka 4., 5. a 6. ročníka základnej školy

Učím na prvom stupni, som triedna štvrtákom (vediem si ich od prvého ročníka), učím piatakov a šiestakov matematiku. Dištančne učím od októbra. Je to veľmi náročné, námaha, ktorú vynaložím, sa mi nevracia naspäť. Konkrétne myslím druhý stupeň. Snažím sa deti motivovať, no stále pracuje menšina z nich. Už majú problém aj jednotkári. Je to dlhá doba. Deti majú toho dosť, o rodičoch a o učiteľoch ani nehovorím. So štvrtákmi je to o niečo lepšie, z 20 detí pracuje 12-13 detí, čo je u nás úspech. Máme aj online hodiny, na ktoré sa deti tešia, pracujeme cez Edupage a Teams. Vždy pred online hodinou si už četujú, nevedia sa dočkať hodiny. Teším sa aj spätnej väzbe od rodičov, pokladám to za veľmi dôležitú súčasť vyučovania. Dnes som dokonca dostala poďakovanie od rodiča a veľmi si to cením.

Zdroj: [Akčné mamy](#).

Odporúčané zdroje

Ostertágová, A. a Rehúš, M. 2021. Správa z reprezentatívneho prieskumu o priebehu a dopade dištančnej výučby v školskom roku 2020/2021. Dostupné na: https://www.vzdelavacieanalyzy.sk/wp-content/uploads/2021/06/Prieskum-distančne-vzdelavanie_final.pdf

Bola to veľmi náročná emocionálna práca. Rozhovor o práci učiteľky počas pandémie. Dostupné na: <http://www.aspekt.sk/content/aspektin/bola-velmi-narocna-emocionalna-praca>

Majerová, K. 2021. Ako zvládajú online výučbu samotní učitelia? Ich odpovede vás prekvapia. Dostupné na: <https://akcnemamy.akcnezeny.sk/2021/02/01/ako-zvladaju-online-vyucbu-samotni-ucitelia-ich-odpovede-vas-prekvapia/>

Ako pandémia ovplyvnila duševné zdravie učiteliek a učiteľov. Dostupné na: <http://www.ruzovyamodrysvet.sk/sk/hlavne-menu/citaren/clanky-a-studie/ako-pandemia-ovplyvnila-dusevne-zdravie-uciteliek-a-ucitelov>

Ako pandémia ovplyvnila pracovnú pohodu učiteliek a učiteľov. Dostupné na: <http://www.ruzovyamodrysvet.sk/sk/hlavne-menu/citaren/clanky-a-studie/ako-pandemia-ovplyvnila-pracovnu-pohodu-uciteliek-a-ucitelov>

Realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu výlučne zodpovedá Zájmové združenie žien ASPEKT.